

VAQIF YUSİFLİ,
filologiya elmləri doktoru

ŞAIR, GİLƏNAR YARPAĞI, PAYIZ, BİR DƏ O QIZ.

Şair-gilənar yarpağı-payız, bir də o qız. Öz iş otağının pəncərəsinə özünü çırpın gilənar yarpaqlarını səşindən və qoxusundan tanıyır. Gilənar yarpaqları duyğuların payız ovqatını gətirir, "payızı gilənar yarpaqlarıyla sevər şair, şairi gilənar yarpaqlarıyla dindirər payız". Və beləliklə, şair gilənar yarpaqlarına, onların yaratdığı təbii ahəngə qoşulur, hər axşamçağı yarpaqlara şeir deyir, saplağı saralan yarpaqları sayar, balaca gilənar öz yarpaqlarıyla payıza rəngarəng çələng toxuyar. "Hamı uşaq kimi sevinər payıza"-şairin ağac, yarpaq və təbiət sevgisi buradaca bitərdi. Amma şeirdəki metafora bundan sonra gəlir:

*Mən də bir gün köçəcəm payıza,
mən də bir gün gilənar yarpağı olacam.
Sevənlərim yağışa dönəcək o gün,
qovuşa bilmədiyim o qız yağacaq birinci.
rəngbərəng damlalar qonacaq sinəmə,
muncuq-muncuq, inci-incə.*

*Saçları gilənar rəngində bir qız,
şeyrlərində axtaracaq özünü.
gilənar boyalı dodaqlarında
pıçılıya diriləcək misralar-
payızı gilənar yarpaqlarıyla sevər şair,
şairi gilənar yarpaqlarıyla
dindirər payız.*

"Çevrilmə"-metafora baş tutdu. Şair Elxan Yurdoğlunun bir çox şeirləri onun təbiət sevgisindən yararır-bu yaranış ənənəvi vəsf və tərənnümdən uzaq poetik mənə missiyasını reallaşdırır. Gilənar yarpaqlarına, payıza vurğunluğun metaforası şairin "saçları gilənar rəngində bir qız"ın sevgisidir.

Elxan Yurdoğlu payızı və payızın yaratdığı duyğular mənzərəsini şeirlərində əks etdirir və onun payız sevgisi həтта "Səni payız kimi sevirəm, qadın" şeirində necə deyirlər, şahə qalxır:

*"Məndən yaz sevgisi ummaqdan əl çək -
Səni payız kimi sevirəm, qadın.
Mən sənə payızda vuruldum deyə,
Səni payız kimi sevirəm, qadın".*

Payızı o qədər çox sevir ki:

**"Qurban olum, payız,
Gedək bizdə qalaq"**

deyir.

Və bir də "Tərk edilmiş hüznü qadın-payız" şeiri. Payızı hüznü qadınlara oxşatmağı ilk dəfə Elxanın şeirində gördük.

Elxan Yurdoğlu lövhə, mənzərə yaratmağa çox meyllidir. Amma bu lövhələr həm də onun daxilindəki duyğuların intibahıdır.

*Payız silkələdi budaqlarımı,
Dostlar yarpaq-yarpaq töküldü məndən.
Fələyin ruzgarı əsdi, adamlar
Daş-daş, torpaq-torpaq töküldü məndən.*

O, Naxçıvana-doğulduğu torpağa həsr etdiyi şeirlərində də orijinal bir yol seçir:

*Addım-addım gəzdim bu şəhəri,
Gül-gül qoxladım,
Qucaq-qucaq sevdim,
Ağac-ağac sevdim bu şəhəri,
Budaq-budaq sarıldım,
Yarpaq-yarpaq sevdim"*

deyir.

Elxan Yurdoğlu təbii şairdir və bu təbiiyyəti onun sözə münasibətində aydın hiss edirik.

"Doğma kənddə uşaq" şeirində o, sözü yaratdığı təbiiyyəyə güvənir, Şəhriyar yolunu seçir. Xatirələr

ışığında yol gedir. Bu yol onu "Kənddə gecə düşüncələri"ne aparır:

*Qızımın üzündə ayın şöləsi,
Yuxusunda göyün ulduz şələsi.
Kəndə layla çalan qurbağa səsi,
Yatırda bilməyir uşaqlığımı.*

Ümumiyyətlə, Elxan Yurdoğlunun şeirlərində xatirə, yaddaşdan gələn silinməz izlər diqqəti xüsusilə cəlb edir.

*Mən indi
içində gizlədiyim sevgim
boydayam
sən indi
Göyqurşağı heyrətimin uşaq
sevincisən.*

Unudulmayan bir sevgi xatirəsini bundan yaxşı ifadə etmək olarmı? Onun sevgi şeirlərini də əslində, xatirələrlə təsnif etmək olar: unutmamaq və unudulmamaq, ayrılıq və bundan doğan həsrət, sevgi və sevgisizlik.

**Sən yoxsan, Ay da yoxdur,
Hər tərəf kömür kimi.**

Sonra:

*Sinəm çalın-çapaz dağ,
Sislə, çənlə doluyam.
Sənsizlik neylər mənə
Xatirənlə doluyam".*

Sonra:

*Sənə gəldim,
səndə qaldı
Ürək Əmanətdi.
Gedirəm.*

*Candan çıxan ruhlar kimi
Getmək Cəsarətdi Gedirəm".*

Sonra:

*Adın şirinlik idi dodaq-dilə, xatirlə!
Gecə hardən Aya bax və əl ələ xatirlə"*

Elxan Yurdoğlu şeirlər kitabının adını "Ulduz çoxluğu qədər təklük" qoyub (2018). Təklük tənhalıq arasında məsafə o qədər də uzaq deyil. Ulduzların hər biri təklük, yerdən baxanda bir-birinə yaxındırlar, amma belə deyil. Hər bir ulduz səma ucalığında təklük, tənhalıqlar. Elxan Yurdoğlu da fərd etibarilə təklük və həm də tənhalıq,-deyə düşünüb kitabı əlimə aldım. Əli Kərimin "Tənhalıq boşluq deyil-Səni gözləyən varsa; Doludur ümid günəşilə, Həsərət ayparasıyla Kövrək qəmin alatoranıyla". Və şeirinin sonunda "Tənhalıq isteyirəm- Böyük, dərin, dolu tənhalıq" misralarını xatırladım. Müqayisə yerinə düşür deyim ki, Elxan Yurdoğlunun şeirlərində də təklük və tənhalıq çalarları güclüdür. "Ulduz" jurnalında (2018, iyun) ona belə bir sual verilib: "Şeirlərini bir neçə sözlə ifadə edə bilərənsən?". O da belə bir cavab verib: "Darıxmaq, gilənar, payız, kənd, yaşəmən". Bunu da qeyd edim ki, Elxan Yurdoğlunun təklük-tənhalıq məhz o "böyük, dərin, dolu" tənhalıq kimidir. "Yay axşamında darıxmaq" şeirini misal gətirə bilərik:

*Gilənar ağacının altıydı mənim dünyam -
Parlayan ulduzlardı ala-mor gilənarlar.*

*Yaşamaq gözəl hissdı, yaşamaq gözəl hissdı,
Bilənsən ki, hardasa səninçün darıxan var.*

Başqa bir şeirində ("Payızı yaşayın bir yerin ola") Elxan Yurdoğlu tənhalıqın rəsmiini çəkir:

**Tənha skamyalar tək adamların,
Sevgi günlərinin intihar yeri.
Səni ora darta hey addımların,
Sızıldar könlündə intizar yeri.**

Onun şeirlərinin poetik boyalarından, bədii təsvir vasitələrindən də söz açə bilərəm. "Yağışdan sonrakı torpaq iyi"ndən doğrudan da torpaq (özü də Naxçıvan torpağı) qoxusu gəlir. "35 yaşın şeiri"ndə nağıllaşan uşaq və ilk gənclik illərinin xatirələri dilə gəlir. Heç nəyi gizlətmir: "Üstündən on il keçsə də o vaxtdan, içimdə 25 yaşında gənc bir Elxan yaşayır". "Rəssam qadın" şeirində isə rəssam Ülvyyə Həmzəyevanın rəsmlərini sözlə rəngin vəhdətinə çevirməyə çalışır: "Rəngsiz çərçivədə rəngli bir əsər". Ən yaxşı şeirlərindən biri "Çərpələng"dir. Və bir də "O qız, bir də gecə dördün yağışı": "Könlümün pərdəsini sıgallayır nəfəsin, Gecənin düz dördüdü, ruhuma yağış yağır".

Elxan Yurdoğlu artıq ədəbi gəncliyini başa vurur və qarşıda əlbəttə, qələmə aldığı mövzuların daha kamil və poetik nümunələrini yaratmaq və həmçinin öz ürəyinin pəncərəsindən dünyaya daha geniş nəzərlərlə boylanmaq gərəkdir...